

1/2018

NEJVYŠŠÍ SOUD
ODDĚLENÍ ANALYTIKY
A SROVNÁVACÍHO PRÁVA

BULLETIN

Pravidelný přehled právních novinek se zaměřením na rozhodovací praxi Soudního dvora Evropské unie, Evropského soudu pro lidská práva a zahraničních nejvyšších soudů.

ODDĚLENÍ

Oddělení analytiky a srovnávacího práva Nejvyššího soudu poskytuje odbornou poradenskou činnost pro soudce Nejvyššího soudu, jakož i pro soudce soudů nižších stupňů v oblasti evropského práva.

SLOŽENÍ

Dušan Sulitka, vedoucí oddělení
dusan.sulitka@nsoud.cz, +420 541 593 437

Jan Bena, poradce
jan.bena@nsoud.cz, +420 541 593 161

Lukáš Boháček, poradce
lukas.bohacek@nsoud.cz, +420 541 593 137

Katalin Deák, poradkyně
katalin.deak@nsoud.cz, +420 541 593 480

Lívía Plavcová, poradkyně
livia.plavcova@nsoud.cz, +420 541 593 271

KONTAKT

 Oddělení analytiky a srovnávacího práva
Nejvyšší soud

 Burešova 20
657 37 Brno

 +420 541 593 437

 international@nsoud.cz

 www.nsoud.cz

SOCIAL

BULLETIN

**KONTROLNÍ POVINNOST PROVOZOVATELE INTERNETOVÉHO
VYHLEDÁVAČE PŘI PORUŠENÍ PRÁVA NA OCHRANU OSOBNOSTI**
SPOLKOVÝ SOUDNÍ DVŮR (STR. 6)

**VYZNAČENÍ POHLAVÍ INTERSEXUÁLNÍCH OSOB
V ÚŘEDNÍCH DOKUMENTECH**
FÉDÉRATION NATIONALE DES SYNDICATS SPORTIFS (STR. 10)

**NEDOSTATEK PRÁVNÍHO UZNÁNÍ SVAZKU OSOB STEJNÉHO PO-
HLAVÍ UZAVŘENÉHO V ZAHRAŇÍ**
ORLANDI (STR. 14)

**ROZPOR INTRAUNIJNÍ ROZHODČÍ DOLOŽKY
O OCHRANĚ INVESTIC S UNIJNÍM PRÁVEM**
ACHMEA (STR. 16)

**PÍSEMNÉ ZKOUŠKY V KONTEXTU PRÁVA
NA OCHRANU OSOBNÍCH ÚDAJŮ**
NOWAK (STR. 20)

PODMÍNKY PRO POSKYTOVÁNÍ SLUŽBY UBER
ASOCIACIÓN PROFESIONAL ELITE TAXI (STR. 22)

ÚVODNÍK

Vážení čtenáři,

vítáme Vás u dalšího čísla Bulletinu oddělení analytiky a srovnávacího práva, ve kterém mimo jiné informujeme o odvolání výhrady České republiky podle čl. 95 Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží jakož i výhrady podle čl. XII Dodatkového protokolu k Úmluvě o promlčení při mezinárodní koupi zboží. Velice významnou je i zpráva o zvolení Roberta Fremra místopředsedou Mezinárodního trestního tribunálu, k čemuž došlo v uplynulém měsíci.

Z judikatury vrcholných evropských soudů je třeba upozornit na velice zajímavé rozhodnutí Spolkového soudního dvora, který se ve svém únorovém usnesení zabýval problematikou odpovědnosti internetového vyhledávače Google za zobrazení výsledku zasahujícího do osobnostních práv. V návaznosti na rozsudek Soudního dvora ve věci Schrems proti společnosti Facebook bylo vydáno i usnesení Nejvyššího soudního dvora Rakouska, který implementoval závěry plynoucí z tohoto rozsudku do své judikatury.

Soudní dvůr Evropské unie se v uplynulém období zabýval široce diskutovanou problematikou souladu rozhodčích doložek obsažených v intraunijních dohodách o ochraně investic s unijním právem. Vše podstatné se dočtete v článku zabývajícím se případem Achmea proti Slovenské republice. Z hlediska judikatury Nejvyššího soudu České republiky je významným rozsudek Soudního dvora ve věci E.ON Czech Holding, který byl vydán právě v návaznosti na předběžnou otázku předloženou naším soudem. Z hlediska věcného se jedná o určení mezinárodní příslušnosti v případě přezkumu přiměřeného protiplnění v souvislosti s nuceným přechodem účastnických cenných papírů. Opomenutým by neměl zůstat ani rozsudek Soudního dvora ve věci Uber, který se zabývá možností regulace této služby v jednotlivých členských státech.

Z judikatury Evropského soudu pro lidská práva je třeba upozornit na rozsudek z oblasti sportovního práva ve věci FNASS a další proti Francii. Z hlediska merita se jednalo o posouzení souladu povinnosti sportovců oznamovat místo pobytu za účelem neohlášeného testování v rámci dopingových kontrol s čl. 8 Úmluvy garantujícím právo na soukromý život. Výkladem stejného článku se Evropský soud pro lidská práva zabýval i ve věci Orlandi a další, kdy posuzoval soulad italské vnitrostátní právní úpravy, v níž v minulosti absentovalo uznání svazku osob stejného pohlaví, s Úmluvou.

Za redakci přeje příjemné čtení
Dušan Sulitka

V případě zájmu o pravidelné zasílání našeho Bulletinu můžete prostřednictvím emailu international@nsoud.cz požádat o zařazení na seznam odběratelů.

OBSAH

AKTUALITY	... 4
JUDIKATURA NEJVYŠŠÍCH EVROPSKÝCH SOUDŮ	
Německo: <i>Kontrolní povinnost provozovatele internetového vyhledávače při porušení práva na ochranu osobnosti</i>	... 6
Rakousko: <i>Nepřípustnost bromadné žaloby proti Facebooku</i>	... 7
Spojené království: <i>Mezinárodní únos dětí v případě výletu se souhlasem druhého rodiče a trvalého bydliště dětí v cílové zemi</i>	... 8
JUDIKATURA EVROPSKÉHO SOUDU PRO LIDSKÁ PRÁVA	
Fédération Nationale des Syndicats Sportifs (FNASS) a další: <i>Oznamování místa pobytu za účelem neohlášeného testování v rámci dopingových kontrol</i>	... 10
Libert: <i>Zpřístupnění dat zaměstnance, která nejsou výslovně označena jako „osobní“, ve služebním počítači v kontextu porušení kárné povinnosti zaměstnance</i>	... 12
López Ribalda: <i>Sledování zaměstnanců bez jejich vědomí a právo na respektování soukromého života</i>	... 13
Orlandi: <i>Nedostatek právního uznání svazku osob stejného pohlaví uzavřeného v zahraničí</i>	... 14
JUDIKATURA SOUDNÍHO DVORA EVROPSKÉ UNIE	
Achmea: <i>Rozpor intraunijní rozhodčí doložky o ochraně investic s unijním právem</i>	... 16
Coman: <i>Výklad pojmu „manžel nebo manželka“ pro účely svobody pobytu unijních občanů</i>	... 17
E.ON Czech Holding: <i>Mezinárodní příslušnost v případě přezkumu přiměřeného protiplnění v souvislosti s nuceným přechodem účastnických cenných papírů</i>	... 18
Nowak: <i>Písemné zkoušky v kontextu práva na ochranu osobních údajů</i>	... 20
Asociación Profesional Elite Taxi: <i>Podmínky pro poskytování služby Uber</i>	... 22
MONITORING LITERATURY	... 24

AKTUALITY

news, Hamza Butt, CC BY 2.0

Robert Fremr zvolen prvním místopředsedou Mezinárodního trestního soudu

Český soudce Robert Fremr byl dne 11. 3. 2018 zvolen prvním místopředsedou Mezinárodního trestního soudu. Nové vedení soudu spolu s ním tvoří předseda Eboe-Osui z Nigérie a druhý místopředseda Marc Perrin de Brichambaut z Francie.

Mezinárodní trestní soud, který má sídlo v nizozemském Haagu, vznikl v roce 2002 jako stálý soudní dvůr. Jeho úkolem je stíhat osoby zodpovědné za zločin genocidy, zločiny proti lidskosti a válečné zločiny. Od roku 2010 taktéž za definovaný zločin agrese.

Robert Fremr působí na Mezinárodním trestním soudu od roku 2012. V minulosti působil na Nejvyšším soudu České republiky, přičemž mezi lety 2006 až 2012 byl dvakrát dočasně přidělen k Mezinárodnímu trestnímu tribunálu pro Rwandu, kde soudil těžké případy genocidy. Prvním místopředsedou Mezinárodního trestního soudu byl nyní zvolen na 3 roky, přičemž jeho mandát zanikne v roce 2021.

Lukáš Boháček

Nezávislost polského soudnictví před Soudním dvorem

Irský Vrchní soud (*High Court*) předkládá Soudnímu dvoru Evropské unie předběžnou otázku týkající se možnosti vydání obviněného na základě evropského zatýkacího rozkazu do Polska. Podstatou předložené předběžné otázky je, zda je možné na základě evropského zatýkacího rozkazu vydat osobu do Polska v situaci, kdy řada tamních legislativních změn v posledních dvou letech je natolik výrazná, že předkládající soud má za to, že respektování zásady právního státu je v Polsku porušováno. Dle názoru Vrchního soudu je nezbytné požádat Soudní dvůr o sdělení jeho stanoviska k této otázce.

Předložení předběžné otázky se setkalo s dílem pozitivní, dílem negativní odezvou z polské strany, ať už se jedná o soudce či média. Proti negativním reakcím některých polských médií na adresu irské soudkyně se ohradilo Sdru-

žení soudců Irska, které ve svém prohlášení uvádí, že ačkoliv je každý oprávněn kritizovat soudní rozhodování, kritika by neměla směřovat do osobní roviny soudce.

Jan Bena

Česká republika odvolala výhrady k CISG a Úmluvě o promlčení

Dne 22. 11. 2017 notifikovala Česká republika Generálnímu sekretáři OSN, že stahuje svoji výhradu podle čl. 95 Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží („CISG“), jakož i výhradu podle čl. XII Dodatkového protokolu k Úmluvě o promlčení při mezinárodní koupi zboží („Úmluva o promlčení“).

CISG je mezinárodní smlouvou, která unifikuje úpravu obsahu mezinárodní kupní smlouvy a proces jejího uzavírání ve více než 80 zemích světa. Související úpravu promlčení obsahuje Úmluva o promlčení ve znění jejího dodatkového protokolu.

Předmětné výhrady k těmto úmluvám znamenají, že je možné aplikovat ustanovení úmluv pouze na takové právní vztahy, v nichž všemi smluvními stranami jsou osoby, které mají své místo podnikání ve státech, jež jsou stranami předmětných úmluv. V případě, že některá ze stran kupní smlouvy neměla své místo podnikání ve státě těchto úmluv, nebylo možné v České republice aplikovat ustanovení úmluv ani za situace, kdy rozhodné právo určené dle pravidel mezinárodního práva soukromého bylo právem některého z jejich smluvních států.

Jak informovalo Ministerstvo průmyslu a obchodu, důvodem k učinění výhrad byla obava, aby nedošlo k nahrazení české právní úpravy kupní smlouvy a promlčení tehdy málo známou mezinárodní úpravou podle CISG i v těch případech, kdy osoby uzavírající kupní smlouvu nepocházejí ze států vázaných touto úmluvou. Vzhledem k běžné praxi používání CISG při přeshraničním obchodu však v současné době tyto výhrady již nemají své opodstatnění [1].

Obě výhrady byly staženy s účinností k 1. 6. 2018. Po uvedeném datu bude stažení předmětných výhrad v praxi znamenat rozšíření aplikace CISG před českými soudy. Tak bude oproti současnému stavu CISG aplikována např. i v případech, kdy bude rozhodným právem pro vztah mezi subjekty z České republiky a Spojeného království právo české.

Lukáš Boháček

[1] Ministerstvo průmyslu a obchodu. *Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží*. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/mezinarodni-organizace-a-obchod/uncitral/stazeni-vyhrady-ceske-republiky-k-umluve-osn-o-smlouvach-o-mezinarodni-koupi-zbozi-a-k-dodatkovemu-protokolu-k-umluve-o-promlčení-pri-mezinarodni-koup--234091/>

JUDIKATURA NEJVYŠŠÍCH SOUDŮ

Německo: Spolkový soudní dvůr

Usnesení ze dne 27. 2. 2018, sp. zn. VI ZR 489/16

Kontrolní povinnost provozovatele internetového vyhledávače při porušení práva na ochranu osobnosti

Úplné znění rozsudku

Tisková zpráva

Spolkový soudní dvůr svým usnesením ze dne 27. 2. 2018, sp. zn. VI ZR 489/16, rozhodl, že provozovatel internetového vyhledávače nemá povinnost se před zobrazením výsledku vyhledávání ujistit, zda obsah nalezený vyhledávacím programem neobsahuje porušení osobnostních práv. Provozovatel vyhledávače musí zareagovat teprve tehdy, když získá povědomí o konkrétním náznaku zjevného a na první pohled rozpoznatelného porušení osobnostních práv.

Žalovaná se sídlem v Kalifornii provozuje internetový vyhledávač „Google“, který prohledává internet kontinuálně a automatizovaným způsobem, vyhledaná data poskytuje uživateli podle zadaného vyhledávaného výrazu na základě sestaveného algoritmu. Žalobci tvořící manželský pár jsou poskytovatelé IT služeb. Jeden ze žalobců pomáhal od února 2011 se zřizováním internetového fóra („forum F“). Členové tohoto fóra vedli diskuse s členy jiného internetového fóra prostřednictvím příspěvků na dalších fórech. Členům fóra F bylo vytýkáno, že pronásledovali a obtěžovali třetí osoby. Vzhledem k přeměření e-mailů, které žalobce v rámci své činnosti pro fórum F nastavil, získaly třetí osoby jeho IP adresu, zjistily jeho totožnost a tuto informaci předaly internetovému fóru, které bylo s fórem F znepřáteleno. Členové znepřáteleného fóra poté napsali příspěvky na webové stránky, ve kterých označili žalobce jako odpovědnou osobu za jednání členů fóra F, mimo jiné za údajný stalking. Při cíleném vyhledávání se proto pod jménem žalobce objevil v internetovém vyhledávacím obsahu, podle kterého žalobce provozuje fórum F, za jehož obsah je alespoň spoluodpovědný, resp. že jeho manželka o jeho počínání na fóru F alespoň musela mít povědomí. V tomto ohledu byly v souvislosti s žalobci jednak použity vulgarizmy, jednak byli označováni jako zločinci, stalkeri či darebáci. Žalobci proto žádali, aby žalovaná nezveřejňovala prostřednictvím vyhledávače obsah na webových stránkách třetích osob, který předpokladatelně porušuje osobnostní práva. Nega-

torní žalobě prvostupňový zemský soud částečně vyhověl, odvolací soud však žalobu zamítl. Žalobci se posléze obrátili na Spolkový soudní dvůr, s revizí však neuspěli.

Spolkový soudní dvůr ve svém rozhodnutí dospěl k závěru, že žalobci namítaný obsah na webových stránkách, který žalovaná zpřístupnila prostřednictvím odkazů, nepředstavuje vlastní obsah žalované, na internetu ho zveřejnily jiné osoby. Žalovaná tento obsah zařazením do vyhledávacího indexu ani nepřijala za vlastní. Pouze prostřednictvím programů vyhledává na internetu již dostupný obsah a automatizovaným způsobem vytváří posléze seznam výsledků vyhledávání. Žalovaná sice může odpovídat i jako nepřímý rušitel (tzv. *mittelbarer Störer*), pokud k porušení osobnostních práv přispěla úmyslně, resp. toto porušení spoluzavinila. Obsah, u kterého namítá žalobce porušení osobnostních práv, totiž žalovaná prostřednictvím svého vyhledávacího operátora zpřístupnila. Odpovědnost provozovatele internetového vyhledávače však předpokládá porušení kontrolních povinností. Především nelze u takového provozovatele rozumně očekávat, aby se před zpřístupněním v seznamu výsledků vyhledávání ujistil, zda vyhledávacím operátorem nalezený obsah byl na internetu zveřejněn zákonně. Akceptace obecné kontrolní povinnosti, která je prakticky neproveditelná, by vážně ohrozila existenci obchodního modelu internetových vyhledávacích systémů, který je právním řádem a společensky žádoucí. Podle slov Spolkového soudního dvora by internet nebyl bez obdobných vyhledávacích systémů pro jednotlivce užitečný. Na provozovatele vyhledávače se proto vztahují specifické povinnosti teprve tehdy, kdy získá povědomí o konkrétním náznaku zjevného a na první pohled rozpoznatelného porušení osobnostních práv.

Tyto podmínky však v daném případě nebyly naplněny. Namítaná označení žalobců byla sice velice urážlivá a poškozovala jejich čest, nestála však *a priori* mimo rámec kontextu jakéhokoliv střetu. Tato označení souvisela s rolí,

kteřou hrál žalobce v internetovém fóru F. Podle obsahu sporných výsledků vyhledávání byli členové tohoto fóra mimo jiné nařčeni ze stalkingu, což představuje trestný čin podle § 238 německého trestního zákoníku. Žalobce se sám přiznal, že na zřízení internetového fóra se taky podílel. Svým čestným prohlášením velmi obecného charakteru o tom, že s fórem F nemá nic do činění, však neposkytl

žádné spolehlivé důkazy o nekonzistentnosti výtek adresovaných mu a jeho manželce. Žalovaný tedy nemusel v namítaných vyjádřeních identifikovat zjevné a na první pohled rozeznatelné porušení osobnostních práv. Spolkový soudní dvůr proto jeho revizi zamítl.

Katalin Deák

Rakousko: Nejvyšší soudní dvůr

Usnesení ze dne 28. 2. 2018, sp. zn. 6Ob23/18b Nepřípustnost hromadné žaloby proti Facebooku

Úplné znění rozsudku
Tisková zpráva

Nejvyšší soudní dvůr ve svém usnesení ze dne 28. 2. 2018 ve věci vedené pod sp. zn. 6Ob23/18b po obdržení odpovědi na předběžnou otázku ve věci C-498/16 Schrems [1] uvedl, že mezinárodní příslušnost v místě bydliště žalobce se nevztahuje na žalobu, kterou spotřebitel uplatňuje u soudu svého bydliště nejen vlastní nároky, nýbrž i nároky postoupené jinými spotřebiteli s bydlištěm v tomtéž členském státě, v jiných členských státech nebo ve třetích státech. Žaloba je však přípustná, je-li založena na porušení vlastních práv žalobce.

Rakouský občan, Maximilian Schrems, užívá Facebook od roku 2008, zprvu pouze pro osobní účely pod smyšleným jménem. Od 2010 používá účet pouze k soukromým účelům v podobě výměny fotografií, konverzace a zveřejňování příspěvků s přibližně 250 přáteli. Od roku 2011 navíc používá stránku, kterou sám založil, za účelem informování o svých krocích proti společnosti Facebook Ireland, o svých mediálních vystoupeních či o veřejných výzvách k darům nebo propagaci svých knih. Na irskou komisi pro ochranu osobních údajů se se svými stížnostmi obrátil od roku 2011 celkem 23krát, z nichž jedna vedla k řízení o předběžné otázce.

Pan Schrems se ochraně osobních údajů intenzivně věnoval ve své publikační činnosti, zaregistroval několik internetových stránek, založil sdružení, jehož cílem je dodržování práva na ochranu osobních údajů. Cílem sdružení je finanční podpora pilotních věcí obecního zájmu proti společností, které toto právo potencionálně ohrožují. Rovněž zajišťuje financování nezbytných nákladů. Více než 25

tisíc osob z celého světa postoupilo své nároky, aby je pan Schrems v projednávané věci uplatnil. Podle pana Schrems se porušila žalovaná společnost Facebook rakouský zákon o ochraně údajů z roku 2000, irský zákon o ochraně osobních údajů z roku 1988 a směrnici 95/46/ES, o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů.

Pan Schrems se obrátil na Zemský soud pro občansko-právní věci ve Vídni, přičemž mezinárodní příslušnost tohoto soudu opíral o čl. 16 odst. 1 nařízení Rady (ES) č. 44/2001 („Brusel I“). Žalovaná společnost Facebook vznesla námitku mezinárodní nepřislušnosti. Zemský soud žalobu odmítl, podle jeho názoru totiž žalobce nemůže uplatnit soudní příslušnost vztahující se na spotřebitele, když používá Facebook také pro profesionální účely. Poznámene také, že příslušnost soudu vázaná osobně na postupitele nepřechází na postupníka. Vrchní zemský soud jakožto soud odvolací částečně změnil usnesení prvostupňového soudu tak, že odvolání zamítl pouze v rozsahu, které se týkalo postoupených nároků. Obě strany se s revizí obrátily na Nejvyšší soudní dvůr.

Ten následně předložil Soudnímu dvoru předběžnou otázku týkající se výkladu čl. 15 a 16 nařízení Brusel I. Prvně se tázal, zda se Maximilian Schrems může dovolávat zvláštní soudní příslušnosti pro spotřebitele i když Facebook používal nejenom pro soukromé, nýbrž také profesionální účely. Podle názoru Soudního dvora uživatel soukromého účtu neztrácí postavení spotřebitele ve smyslu čl. 15 nařízení Brusel I ani pokud vydává knihy, přednáší, provozuje internetové stránky, vybírá dary a nechává si postoupit nároky za účelem jejich uplatnění u soudu. Za-

tímco pan Schrems může být považován za spotřebitele při uplatňování vlastních nároků vyplývajících ze soukromého užívání jeho účtu, z odpovědi na druhou předloženou otázku však již plyne, že čl. 16 nařízení Brusel I se nevztahuje na žalobu, kterou spotřebitel uplatňuje u soudu vlastního bydliště nejen vlastní, ale také nároky postoupené jinými spotřebiteli.

Po obdržení odpovědi Soudního dvora potvrdil rakouský Nejvyšší soudní dvůr rozhodnutí odvolacího soudu. Pan Schrems v postavení spotřebitele se tak může opírat o mezinárodní příslušnost rakouského soudu jakožto soudu spotřebitele, nicméně pouze v souvislosti s původními vlastními nároky. Žaloba je tedy přípustná pouze ve vztahu k vlastním nárokům pana Schremse.

Nejvyšší soudní dvůr dále v souvislosti se stížností žalobce podanou k irské Data Protection Commissioner zkoumal, zda není přítomna překážka litispendence. Je-li totiž u soudů různých členských států zahájeno řízení v téže věci mezi týmiž stranami, podle čl. 27 nařízení Brusel I přeruší soud, u něhož bylo řízení zahájeno později, bez návrhu řízení až do doby, než se určí příslušnost soudu, který řízení zahájil jako první. Jak uvádí Nejvyšší soudní dvůr, i při částečné totožnosti předmětu sporu musí být v souladu se

smyslem čl. 27 nařízení Brusel I přerušeno řízení u soudu, u kterého bylo takové řízení zahájeno později. Úvaha odvolacího soudu, dle kterého se předmět řízení před rakouským soudem a před irským úřadem pro ochranu údajů překrývá pouze částečně, není dostačující s poukazem na čl. 27 nařízení Brusel I. Řízení v Irsku však nemíří stejným způsobem na ochranu práv jednotlivce, jak je tomu v případě řízení před rakouskými soudy. Řízení před irským úřadem pro ochranu dat slouží v první řadě veřejnému zájmu, zatímco při předmětném řízení před rakouskými soudy se jedná o civilní záporní žalobu. Irské řízení tak ani nepředstavuje občanskou nebo obchodní věc ve smyslu nařízení Brusel I., Data protection Commissioner nejedná jako „soud“, navíc jeho rozhodnutí v podobě „enforcement notice“ nepředstavuje rozhodnutí ve smyslu čl. 32 nařízení Brusel I. V případě řízení před irským Data Protection Commissioner a řízení před rakouskými soudy se proto nejedná o totožné věci. Usnesení odvolacího soudu je tak správné, reviznímu rekursu proto Nejvyšší soudní dvůr nevyhověl.

Katalin Deák

[1] Rozsudek Soudního dvora ze dne 25. 1. 2018, C-498/16 Schrems.

Spojené království: Nejvyšší soud

Rozsudek ze dne 14. 2. 2018, sp. zn. [2018] UKSC 8

Mezinárodní únos dětí v případě výletu se souhlasem druhého rodiče a trvalého bydliště dětí v cílové zemi

Úplné znění rozsudku

Tisková zpráva

Nejvyšší soud Spojeného království se ve svém nedávném rozhodnutí z února 2018 zabýval problematikou mezinárodního únosu dětí rodičům v situaci, kdy byly přemístěny do ciziny na určitou dobu zprvu se souhlasem druhého rodiče a první rodič se o setrvání v nové zemi s dětmi rozhodl až v jejím průběhu, kdy již děti měly v nové zemi obvyklé bydliště. V tomto případě dospěl k závěru onedůvodnosti nenavrácení dětí do původní země.

V posuzované věci se jednalo o případ matky, občanky Spojeného království, s bydlištěm v Austrálii, která se se souhlasem manžela v květnu 2015 s dětmi vydala do Spojeného království na původně dvouměsíční výlet. Ten ná-

sledně s jeho souhlasem prodloužila na rok a posléze již bez souhlasu na neurčito. V září 2015 zapsala dítě do místní mateřské školky a v listopadu 2015 požádala orgány bez uvědomění manžela o občanství Spojeného království pro její děti. V květnu 2016 v komunikaci s manželemjevila známky toho, že se do Austrálie v původně dohodnutém termínu nevrátí a v červnu 2016 oznámila, že se nevrátí vůbec.

Otec se v reakci na tuto skutečnost obrátil na vnitrostátní soud na podkladě Úmluvy o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí („Úmluva“). Předmětem řízení bylo zejména posouzení, v jakém období se matka rozhodla ve Spojeném království zůstat. Matka tvrdila, že k tomuto přesvědčení dospěla v dubnu 2016; každopádně

nebylo pochyb, že k tomu došlo před uplynutím dohodnuté doby výletu. V červnu 2016 děti již měly obvyklé bydliště ve Spojeném království, takže dle soudu nemohlo proběhnout jejich navrácení do Austrálie.

Nejvyšší soud se následně zabýval použitím Úmluvy, pokud má dítě v novém státě obvyklé bydliště před tím, než mělo dojít k samotnému únosu, a zda v případě, že bylo dítě odvezeno v souladu s dohodou s druhým partnerem na omezenou dobu, může dojít k únosu před tím, než tato doba uplyne.

Soud v první řadě uvedl, že možnost navrácení dítěte v případě, že má dítě v okamžiku provedení únosu obvyklé bydliště ve státě, ze kterého se o navrácení žádá, je v kontextu Úmluvy problematické. Jejím smyslem je totiž poskytnout předběžný prostředek k návratu dítěte tak, aby

mohlo řízení o meritu věci proběhnout ve státě jeho obvyklého bydliště. Tedy jestliže se dítě nachází ve státě svého obvyklého bydliště, navrácení do jiného státu není na místě.

Soud ostatně připomněl, že toto chápání se promítá i v dalších prostředcích unijního či mezinárodního práva. Úmluvu tedy není možné použít v případě, že má dítě obvyklé bydliště ve státě, kde je podána žádost o jeho navrácení jinam. Případné navazující soudní řízení tak probíhá před soudy tohoto státu. Dále soud konstatoval, že není důvod nevěřit úsudku nižšího soudu, že matka ještě v roce 2015 skutečně neměla v úmyslu zůstat s dětmi ve Spojeném království natrvalo.

Jan Bena

JUDIKATURA EVROPSKÉHO SOUDU PRO LIDSKÁ PRÁVA

Intramural football action, Samuel King Jr.

Rozsudek ze dne 18. 1. 2018 ve věci Fédération Nationale des Syndicats Sportifs (FNASS) a další proti Francii, č. 48151/11 a 77769/13

Oznamování místa pobytu za účelem neohlášeného testování v rámci dopingových kontrol

Úplné znění rozsudku

Tisková zpráva

Evropský soud pro lidská práva se ve svém rozsudku ze dne 18. 1. 2018 ve věci FNASS a další proti Francii zabýval otázkou, zda požadavek na oznamování místa pobytu sportovců v rámci dopingových kontrol zasahuje do práva na soukromý život podle čl. 8 Úmluvy. Soud se vyslovil, že nepodceňuje dopad takovéto úpravy, avšak důvody veřejného zájmu, které mají zvláštní význam, ji činí nezbytnou. Neohlášené kontroly snižují nebezpečí dopingu pro zdraví celého sportovního společenství a jsou v souladu s názorem evropského a mezinárodního společenství. Soud tak jednomyslně dospěl k závěru, že ke porušení čl. 8 Úmluvy nedošlo, jelikož se dotčenému státu podařilo dosáhnout spravedlivé rovnováhy mezi obroženými zájmy.

Soud měl v daném rozsudku příležitost vyjádřit se k tématu dopingových kontrol, specificky k požadavku na oznamování místa pobytu. Stěžovateli v konkrétním případě jsou Fédération Nationale des associations et des syndicats Sportifs (FNASS), Syndicat National des Joueurs de Rugby (Provale), Union Nationale des Footballeurs Professionnels (UNFP), Association des Joueurs Professionnels de Handball (AJPH) a Syndicat National des Basketteurs (SNB). Dalších 99 stěžovatelů jsou profesionální hráči házené, fotbalu, rugby a basketbalu.

V roce 2010 vydala francouzská vláda vyhlášku č. 2010-379, o zdraví sportovců, čímž přivedla Sportovní řád do souladu se zásadami Světového antidopingového kodexu.

V témže roce se někteří ze stěžovatelů neúspěšně obrátili na Státní radu s požadavkem na zrušení ustanovení vyhlášky, která se týká povinností sportovních profesionálů spadajících do cílové skupiny určené Francouzskou antidopingovou agenturou (AFLD) o notifikaci jejich místa pobytu, aby bylo možné provést neohlášené antidopingové testy. Stěžovali si zejména na „zvlášť rušivý“ kontrolní systém, který umožňoval provádět kontroly nezávisle na

sportovní události a obdobích sportovní přípravy. Dále tvrdili, že to představuje zásah do jejich svobody pohybu, práva na normální rodinný život a představuje zásah do jejich soukromí. Rovněž namítali porušení zásady rovnosti s argumentem, že povinnost informovat o místě jejich pobytu v případě antidopingových testů byla omezena pouze na sportovce, kteří patřili k dané cílové skupině. Stěžovatelka Jeannie Longo se rozhodla zpochybnit registraci v cílové skupině. Státní rada argumentovala, mimo jiné, tím, že pokud jde o zásah do práva na respektování soukromého života dotčených sportovců, byl požadavek na notifikaci nezbytný a přiměřený cílům, které jsou sledovány antidopingovým programem. Zejména je pak takovým cílem ochrana zdraví sportovců a ochrana férové soutěže a etiky ve sportovních soutěžích.

Stěžovatelé u Soudu namítali zejména porušení čl. 8 Úmluvy, když tvrdili, že mechanismus, který od nich požaduje, aby podávali úplné čtvrtletní informace o místě jejich pobytu a každý den uvedli časový interval šedesáti minut mezi 6.00 až 21:00, po které budou k dispozici pro testování, představuje neodůvodněný zásah do jejich práva na respektování jejich soukromého a rodinného života.

Soud shrnul, že jednotliví žadatelé v cílové skupině byli povinni poskytnout veřejnému orgánu přesné a podrobné informace o místě bydliště a každodenním pohybu sedm dní v týdnu a poznamenal, že stěžovatelé někdy neměli jinou možnost než zůstat v tomto časovém úseku v prostředí domova. Stěžovatelé podle pravidel museli poskytovat informace o návštěvě míst jak veřejného, tak i soukromého charakteru. Všemi zásahy tak byla narušena osobní autonomie stěžovatelů. Ti se tedy dostávali před dilema, zda se podrobit zásahu v době, kdy jsou v pohodlí domova, nebo čelit sankcím. Tento požadavek transparentnosti a dostupnosti, který omezil osobní autonomii zúčastněných, stačil k tomu, aby Soud shledal, že notifikační povinnost zasáhla do soukromí stěžovatelů, proto musel posoudit, zda byl zásah stanoven zákonem a byl nezbytný v demokratické společnosti.

Podle Soudu je AFLD nezávislým veřejným orgánem, který je odpovědný zejména za plánování a provádění antidopingových programů a za určení sportovců spadajících do cílové skupiny. AFLD stanovila povinnosti, které mají být splněny profesionálními sportovci v rozhodnutí č. 54, jež bylo publikováno, a tedy bylo přístupné. Soud konstatoval, že profesionální sportovci a jejich trenéři mohli odpovídajícím způsobem regulovat své chování, proto má za to, že zásah byl v souladu se zákonem.

Pokud jde o legitimní cíl, Soud poznamenal, že ochrana zdraví byla zakotvena v příslušných mezinárodních a vnitrostátních nástrojích, podle kterých prevence dopingů spadá pod ochranu zdraví. V důsledku toho byl požadavek na notifikaci pobytu zamýšlený jako nástroj na zajištění ochrany zdraví, a to nejen v případě zdraví profesionálních sportovců, ale i zdraví amatérů a zejména mládeže.

Pokud jde o další cíl antidopingových programů, tedy o férovou soutěž, Soud upřednostnil názor, že je spíše spjat s „ochranou práv a svobod druhých“. Dle Soudu by používání zakázaných látek nespravedlivě vyloučilo soutěžitele stejné úrovně, kteří se k takové praktice neuchýlili. Rovněž by neadresování problému dopingů mohlo způsobit povzbuzení amatérů a mládeže k užívání zakázaných látek. Tím vším by diváky sportu ochudili od férové soutěže, kterou legitimně očekávali.

Dále Soud pro účely posouzení nezbytnosti daného zásahu v demokratické společnosti posoudil nebezpečí, která vycházejí z dopingů, a rovněž zda existuje v dané otázce konsensus na evropské a mezinárodní úrovni. Soud skutečně shledal, že v otázce potírání nebezpečí způsobeného dopingem na zdraví sportovců panuje konsensus mezi lékařskými, vládními a mezinárodními orgány. V této souvislosti poukázal na mezinárodní nástroje, které všechny legitimovaly antidopingové programy v zájmu ochrany zdraví a opíraly se zejména o podrobné zprávy Lékařské akademie a Francouzského senátu. Soud považoval za důležité, že důsledky dopingů profesionálních sportovců může vnímat mládež, která se s nimi identifikuje a považuje je za osoby, ke kterým vzhlíží a jejichž příklad by měl být následován.

V dalším bodě Soud poznamenal, že postupná výstavba antidopingových programů vedla k vytvoření mezinárodního právního rámce, jehož hlavním nástrojem byl Světový antidopingový kodex. Též uvedl, že spolupráce mezi Radou Evropy a Světovou antidopingovou agenturou inklinovala k větší harmonizaci antidopingových pravidel jak v rámci Evropské unie, tak i mimo ni. Z těchto důvodů

měl Soud za to, že existuje jednotný evropský a mezinárodní pohled na potřebu neohlášeného testování. V souladu se zásadou subsidiarity rozhodovaly primárně Vysoké smluvní strany o opatřeních ve svých právních řádech nezbytných k vyřešení konkrétního problému vyvolaného dopingovou kontrolou. Dle Soudu je povinnost notifikace projevem snahy Francie o uvedení jejího právního řádu do souladu s jejími mezinárodními závazky.

Pokud jde o otázku vyvažování zájmů, Soud uznal vliv povinnosti notifikace na soukromý život jednotlivců a přijal jejich tvrzení o vystavení závazkům, které nebyly uloženy většině aktivního obyvatelstva. Soud rovněž konstatoval, že dochází k narušení pokojného užívání domova, avšak ve vybrané lokaci a ve vybraný čas. Mechanismus zjišťování pobytu má zásluhu na vytvoření právního rámce opatření proti dopingům, který by neměl být podceňován z hlediska práv dotčených profesionálních sportovců. Soud zopakoval závěry týkající se tohoto právního rámce a konstatoval, že vyhláška francouzské vlády poskytuje dostatečné procedurální záruky proti jejímu zneužívání. Zejména se jedná o možnost sportovců zpochybnit jejich zařazení do cílové skupiny, a to i soudní cestou. Rovněž jim umožňuje předvídat a přizpůsobit své chování s ohledem na místo a čas kontroly. Nakonec mají též možnost napadnout uložené sankce před správním soudnictvím.

Jelikož stěžovatelé namítali neefektivnost kontrol s ohledem na nízké množství neohlášených kontrol, které by měly pozitivní výsledek na doping, Soud se přiklání k tomu, že takové výsledky jsou spíše projevem efektivity kontrol. Soud konstatoval, že povinnost notifikace je pouze jedním z aspektů dopingové kontroly, zúčastněné dotčené osoby proto musely přijmout svůj podíl na omezeních spojených s opatřeními, která byla nezbytná k potírání hrozby dopingů, jež byla zvláště převládající v soutěžích na vysoké úrovni. Dle Soudu nemůže endemická povaha dopingů ve sportovním světě zpochybnit legitimitu boje proti němu, ale spíše takovou potřebu veřejných orgánů zdůvodňuje.

Nakonec Soud konstatoval, že stěžovatelé neprokázali, zda by testování omezené na místa tréninku a respektování soukromého času postačovalo na naplnění cílů stanovených vnitrostátními orgány s ohledem na vývoj dopingových metod a krátký časový rámec, po který může být zakázané látky zjištěny.

Lívia Plavcová

Rozsudek ze dne 22. 2. 2018 ve věci Libert proti Francii, č. 588/13

Zpřístupnění dat zaměstnance, která nejsou výslovně označena jako „osobní“, ve služebním počítači v kontextu porušení kárné povinnosti zaměstnance

Úplné znění rozsudku

Tisková zpráva

Evropský soud pro lidská práva se ve věci Libert proti Francii zabýval otázkou, zda skutečnost, že zaměstnavatel přistoupil k datům stěžovatele na služebním počítači bez jeho vědomí, přičemž byla nalezena data porušující interní pravidla zaměstnavatele, došlo k porušení jeho práva na respektování soukromého života ve smyslu čl. 8 Úmluvy; vnitrostátní právo toto přistoupení k datům umožňovalo, jestliže data nebyla výslovně označena jako „osobní“ a adresář s prakticky veškerými daty stěžovatele v počítači byl obecně označen jako „osobní soubory“. Soud rozhodl, že k porušení čl. 8 Úmluvy nedošlo.

Stěžovatel je francouzským státním příslušníkem, který byl propuštěn ze zaměstnání u veřejného dopravce poté, co byly při prohlídce obsahu jeho služebního počítače nalezeny soubory porušující interní pravidla organizace. Stěžovatel byl v organizaci zaměstnaný jako zástupce vedoucího místního oddělení dohledu a v roce 2007 byl dočasně postaven mimo službu. Po svém návratu v roce 2008 byl informován, že byl zaměstnavatelem obsah jeho služebního počítače zpřístupněn, přičemž byly nalezeny falešné certifikáty o změně adresy pro třetí osoby, vyhotovené s oficiální hlavičkou oddělení, a dále množství pornografického obrazového a audiovizuálního materiálu. V návaznosti na související disciplinární pochybení byl stěžovatel ze zaměstnání propuštěn a před vnitrostátními soudy se neúspěšně domáhal ochrany. Před Soudem následně namítal porušení práva na respektování soukromého a rodinného života ve smyslu čl. 8 Úmluvy, neboť zaměstnavatel pro sebe zpřístupnil jeho osobní data v jeho nepřítomnosti a bez upozornění, a dále práva na spravedlivé řízení ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy, neboť se vnitrostátní Kasační soud neočekávaně odchýlil od své rozhodovací praxe, čímž měl porušit princip právní jistoty.

Soud při posuzování tvrzeného porušení práva na respektování soukromého a rodinného života v první řadě připomenul, že v některých případech mohou být soukromá data, uložená na služebním počítači, považována za součást soukromého života. Vzhledem k tomu, že firemní pravidla umožňovala určité použití počítačů i pro soukromé účely a zaměstnavatel přistoupil k datům stěžovatele

bez jeho vědomí, došlo k zasažení jeho práva na respektování soukromého života. Soud dále zaměstnavatele s ohledem na charakter jeho činnosti, monopol v oboru či financování z veřejných zdrojů kvalifikoval coby veřejný subjekt ve smyslu čl. 8 Úmluvy a bylo tak na věc (např. oproti rozhodnutí ve věci *Bărbulescu proti Rumunsku* [1]) třeba nahlížet ve světle negativních závazků státu.

Předmětný zásah zaměstnavatele měl svůj základ ve vnitrostátním právu, jež stanoví, že zaměstnavatel může k datům zaměstnanců přistupovat, jestliže nejsou označena jako osobní (soukromá) a jsou jasně vymezeny podmínky, za nichž se toto pravidlo ve prospěch oprávněných zájmů zaměstnavatelů uplatňuje. Zaměstnavatel si tak může zpřístupnit data na firemních zařízeních kromě těch označených jako soukromá, ledaže by zde bylo vážné nebezpečí či výjimečné okolnosti, a to v přítomnosti zaměstnance či po jeho předběžném upozornění. Vnitrostátní soudy přihlížely k tomu, že předmětná data se nacházela ve složce pro dokumenty v kořenovém adresáři, k jehož názvu bylo doplněno „osobní“; což však dle jejich názoru neimplikovalo odlišení osobních dat od pracovních, neboť stěžovatel si nemohl pro „osobní“ data vyhradit veškerý prostor pro dokumenty v pracovním počítači. Jeho název tedy mohl znamenat obecně data, se kterými stěžovatel osobně pracoval. Stěžovatel se současně dopustil vážného porušení svých disciplinárních povinností.

V návaznosti na uvedené skutečnosti Soud posuzoval, zda vnitrostátní soudy náležitě zhodnotily stěžovatelova tvrzení o porušení jeho práva na respektování soukromého a rodinného života a zda byla jejich rozhodnutí založena na relevantních a dostatečných základech. Dospěl k závěru, že vnitrostátní orgány nepřekročily prostor pro uvážení v dané věci a nedošlo tak k porušení práva na respektování soukromého života ve smyslu čl. 8 Úmluvy. Ohledně tvrzeného porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy pak Soud rozhodl, že stížnost je v tomto ohledu zjevně nepřijatelná.

Jan Bena

[1] Rozsudek velkého senátu Soudu ze dne 5. 9. 2017 ve věci *Bărbulescu proti Rumunsku*, č. 61496/08.

název neuveden, Kai Oberhäuser, CC0

Rozsudek ze dne 9. 1. 2018 ve věci López Ribalda proti Španělsku, č. 1874/13 Sledování zaměstnanců bez jejich vědomí a právo na respektování soukromého života

Úplné znění rozsudku
Tisková zpráva

Evropský soud pro lidská práva se ve svém nedávném rozsudku ve věci López Ribalda proti Španělsku zabýval problematikou ochrany práva na soukromý život ve smyslu čl. 8 Úmluvy a práva na spravedlivý proces ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy. Příklad se odehrával v kontextu pořízování videozáznamů zaměstnanců při práci bez jejich vědomí za účelem odhalení krádeže zboží na prodejně, když vnitrostátní právo informování zaměstnanců v takovémto případě vyžadovalo. Soud dospěl k závěru o porušení čl. 8 Úmluvy a neporušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

Stěžovatelé jsou pěti španělskými státními příslušníky, kteří byli propuštěni ze zaměstnání prodavačů poté, co byly záběry skrytých kamer instalovaných zaměstnavatelem prokázány krádeže zboží z jejich strany. Zaměstnavatel, provozovatel maloobchodního řetězce, pojal na základě účetních nesrovnalostí podezření z možných krádeží na prodejně. V souvislosti s touto skutečností byly v jejich prostorách instalovány kamery směřující na vchody a východy, o kterých byli zaměstnanci informováni, a dále skryté kamery namířené na pokladny, o jejichž instalaci zaměstnanci informováni nebyli. Zaměstnanci tak byli při své práci monitorováni bez jejich vědomí.

Z pořízených videozáznamů vyplynulo, že stěžovatelé se dopouštěli krádeží zboží a dále napomáhání kolegům a dalším osobám ke krádežím. Stěžovatelé byli ze zaměstnání propuštěni. Po konfrontaci s těmito záznamy ze strany zaměstnavatele tři ze stěžovatelů podepsali dohodu, kde své krádeže uznávali a výměnou za upuštění od trestního oznámení neměli své propuštění napadat v rámci řízení u pracovního soudu. Navzdory tomu se nakonec všichni stěžovatelé pro tvrzenou neplatnost propuštění na vnitrostátní soudy obrátili, ale se svými žalobami neuspěli, neboť ty měly za to, že příslušné videozáznamy byly pořízeny v souladu s vnitrostátním právem.

Před Soudem stěžovatelé namítali porušení práva na respektování soukromého života ve smyslu čl. 8 Úmluvy a práva na spravedlivý proces ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy, a to z důvodu tajného pořízování videozáznamů a rovněž proto, že vnitrostátní soudy je použily jako důkazy při posuzování oprávněnosti propuštění stěžovatelů.

Tři ze stěžovatelů navíc namítali, že dohody, v nichž uznali svá pochybení, byly uzavřeny pod tlakem spojeným s jejich konfrontací s videozáznamy, a tudíž neměly být použity jako důkaz oprávněnosti jejich propuštění; jeden ze stěžovatelů namítal, že odůvodnění rozhodnutí vnitrostátních soudů nezohledňovala specifické okolnosti jeho případu.

V rámci posuzování tvrzeného porušení čl. 8 Úmluvy Soud v první řadě připomenul, že na věc je třeba pohlížet z hlediska pozitivních závazků státu chránit právo na respektování soukromého života a dále přezkoumával, zda vnitrostátní orgány dostatečně vyvážily zájmy stěžovatelů vůči zájmům jejich zaměstnavatele. Poukázal na skutečnost, že v rámci španělského vnitrostátního práva měl zaměstnavatel povinnost své zaměstnance výslovně informovat o skutečnosti, že je jejich činnost monitorována. Vnitrostátní soudy nicméně věc posoudily z hlediska toho, že zaměstnavatel neměl k dispozici mírnější prostředky k dosažení dostatečné ochrany jeho práv, jež by méně zasahovaly do práv stěžovatelů.

Soud se názorově rozešel s vnitrostátními soudy v otázce posouzení přiměřenosti přijatého opatření zaměstnavatele. Sledování bez oznámení zaměstnancům bylo v první řadě samo o sobě v rozporu se španělským vnitrostátním právem a zaměstnavatel měl možnost použít alespoň nějaká opatření k ochraně svých práv jiným způsobem (např. mohl zaměstnance obecně o sledování informovat tak, aby byly splněny požadavky vnitrostátního práva). Zejména s ohledem na uvedené skutečnosti Soud dospěl k závěru, že došlo k porušení práva na respektování soukromého života ve smyslu čl. 8 Úmluvy.

V rámci posouzení tvrzeného porušení práva na spravedlivý proces ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy Soud přezkoumal, zda použití obrazového materiálu, který byl pořízen v rozporu s vnitrostátním právem, v rámci řízení před vnitrostátními soudy jako důkazu činilo řízení jako celek nespravedlivým. V první řadě konstatoval, že stěžovatelé měli před soudy možnost napadat autenticitu záznamů a samotné záznamy nepředstavovaly jediné důkazy, na kterých byla jejich rozhodnutí založena (dále byly použity např. svědecké výpovědi). Soud rovněž nerozporoval ani možnost použití dohod uzavřených v případech některých ze

stěžovatelů, ve kterých uznávali své krádeže, jako důkazů, i když byly uzavřeny až po konfrontaci stěžovatelů s vizuálními záznamy. Vnitrostátní soudy zvážily předmětné důkazy a stěžovatelé mohli jejich hodnověrnost napadat. Vzhledem k uvedeným skutečnostem Soud dospěl

k závěru, že nedošlo k porušení práva na spravedlivý proces ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

Jan Bena

Rozsudek ze dne 14. 12. 2017 ve věci *Orlandi a další proti Itálii*, č. 26431/12, 26742/12, 44057/12 a 60088/12

Nedostatek právního uznání svazku osob stejného pohlaví uzavřeného v zahraničí

Úplné znění rozsudku

Tisková zpráva

Evropský soud pro lidská práva se ve svém rozsudku ze dne 14. 12. 2017 ve spojených věcech Orlandi a další proti Itálii zabýval otázkou, zda neuznání svazku osob stejného pohlaví uzavřeného v zahraničí představuje zásah do práva na soukromý život dle čl. 8 Úmluvy. Dospěl k závěru, že k porušení práva na soukromý život došlo skutečností, že italské právo neposkytovalo žádnou právní ochranu nebo uznání svazku takových osob před nabytím účinnosti právní úpravy z roku 2016.

Stěžovateli v dotčeném případě bylo dvanáct osob, které uzavřely svazek mimo území Itálie, tři páry v Kanadě, čtvrtý ve Spojených státech a zbývající pár v Nizozemsku. Po svém návratu do Itálie všichni usilovali o to, aby byly jejich sňatky v Itálii registrovány, ale byli odmítnuti. Jeden z párů, jehož registrace byla odmítnuta na základě skutečnosti, že italský právní řád neumožňuje uzavření manželství dvou osob stejného pohlaví, se obrátil na italské soudy. V soudním řízení vydal v jejich věci konečné rozhodnutí Kasační soud v roce 2012, který neumožnil registraci jejich svazku zejména s ohledem na jeho vlastní judikaturu a z ní plynoucího závěru, že rozdílnost pohlaví manželů je nejdůležitějším požadavkem pro uznání manželství. Zhodnotil, že odmítnutí nemůže nastat z důvodu rozporu s veřejným pořádkem, ale že registrace musí být odmítnuta jako důsledek skutečnosti, že svazek nemůže být uznán jako manželský podle italského právního řádu. Kasační soud poznamenal, že stěžovatelé neměli právo zaregistrovat své manželství, to však nebylo proto, že manželství „neexistuje“ nebo by bylo „neplatné“, nýbrž proto, že nemá žádné právní účinky v italském právním řádu.

Někteří stěžovatelé měli prospěch ze změny italské legislativy, ke které došlo v roce 2016. Ta byla přijata

v návaznosti na rozsudek Soudu ze dne 21. 7. 2015 ve věci *Oliari a další*, č. 18766/11 a dalších vyhlásek, které umožňovaly uzavření sňatku osob stejného pohlaví včetně uznání manželství uzavřeného v zahraničí.

Stěžovatelé u Soudu namítali zejména porušení čl. 8 Úmluvy odmítnutím zápisů svých sňatků uzavřených v zahraničí a že nemohli získat právní uznání pro jejich rodinný svazek v Itálii, přičemž se domnívali, že situace je diskriminační a založena čistě na jejich sexuální orientaci.

Italská vláda namítala, mimo jiné, nevyčerpání všech vnitrostátních opravních prostředků. Soud konstatoval, že je na vládě, aby prokázala, že ve vnitrostátním právu existoval efektivní prostředek v době podání stížnosti, což se jí však nepodařilo. Zdůraznil, že vláda neprokázala, že vnitrostátní soudy vůbec měly způsob, jakým by mohly povolit registraci svazků stěžovatelů, a odkázal na vnitrostátní judikaturu, a to zejména na judikaturu Kasačního a Ústavního soudu.

K věci samé Soud uvedl, že státy jsou stále oprávněny k omezení přístupu k manželství osobám stejného pohlaví. Na druhou stranu konstatoval, že páry stejného pohlaví potřebují právní uznání a ochranu svých vztahů. Připomenul závěry z rozsudku Soudu ze dne 21. 7. 2015 ve věci *Oliari a další*, č. 18766/11, a tedy, že pokud neexistuje převládající zájem společnosti, který by doložila italská vláda a který by vyvážil významné zájmy stěžovatelů, italská vláda překročila prostor pro uvážení a nesplnila svůj pozitivní závazek zajistit, aby stěžovatelé měli k dispozici zvláštní právní rámec upravující uznání a ochranu jejich svazku, čímž došlo k porušení čl. 8 Úmluvy.

Podle Soudu je nezbytné vzít v úvahu spravedlivou rovnováhu, kterou je třeba vyvažovat mezi konkurenčními zá-

jmy jednotlivce a celé společnosti. V dané situaci má stát určitou míru prostoru pro uvážení. Soud rozhodl, že pokud jde o neregistrování manželství, vláda neuvedla žádný legitimní cíl pro takové odmítnutí s výjimkou obecné fráze týkající se „veřejného pořádku,“ což není v souladu ani s vnitrostátní judikaturou. V tomto ohledu Soud konstatuje, že na rozdíl od ostatních ustanovení Úmluvy čl. 8 nezahrnuje pojem „veřejný pořádek“ jako jeden z legitimních cílů, který odůvodňuje možnost státu zasáhnout do práva jednotlivce.

Soud vzal v úvahu, že je zejména na vnitrostátních právních předpisech, aby stanovily pravidla týkající se platnosti manželství a vyvozovaly právní důsledky, a že vnitrostátní právní úprava registrace manželství může sloužit legitimnímu cíli v podobě ochrany pořádku. Soud tedy může připustit, že napadaná opatření byla přijata z důvodu prevence v rámci ochrany pořádku v rozsahu, v jakém nebyla poskytnuta stěžovateli právní ochrana ve vnitrostátním právu.

Rozsah prostoru pro uvážení se odvíjí od okolností, předmětu a kontextu případu, a tedy pokud v dané otázce neexistuje v členských státech Rady Evropy konsenzus, tak je jeho rozpětí široké. Podle Soudu v otázce registrace svazku osob stejného pohlaví neexistuje konsenzus mezi státy, ve kterých takový svazek není právně uznáván. Na druhou stranu, pokud se jedná o obzvláště důležitou stránku existence anebo identity jednotlivce, hranice prostoru státu pro uvážení bude za normálních okolností užší.

Pokud jde o zájmy státu a společnosti obecně, může Soud připustit, že v zájmu udržení pořádku může mít Itálie

v úmyslu odradit své státní příslušníky od možnosti obrátit se v jiných státech na instituty, které nejsou vnitrostátně akceptovány (tak jak tomu bylo v případě sňatků osob stejného pohlaví) a které stát není povinen z hlediska Úmluvy uznat. Odmítnutí uznání v daném případě je volbou zákonodárce nepovolit manželství mezi osobami stejného pohlaví, tedy rozhodnutí, které není v nesouladu s Úmluvou. Z toho plyne, že na straně státu byl shledán legitimní cíl.

Rozhodnutí vnitrostátních orgánů nemělo dopad na práva a povinnosti, které stěžovatelům plynou ve státě, kde k uzavření sňatku došlo, nicméně odmítnutí registrace v jakékoliv formě dle Soudu ponechalo stěžovatele v právním vakuu a nezohlednilo společenskou realitu situace. Podle platného práva v době sporu vnitrostátní orgány nemohly formálně uznat právní existenci svazků stěžovatelů, následkem čehož se stěžovatelům nedostalo právní ochrany a narazili na překážky v jejich každodenním životě.

Podle Soudu Itálie nemohla rozumně přehlížet situaci stěžovatelů, která odpovídala rodinnému životu ve smyslu čl. 8 Úmluvy, aniž by jim poskytla prostředky k ochraně jejich vztahu. Až donedávna proto v dané situaci existovalo právní vakuum. Z toho vyplývá, že stát nedosáhl spravedlivé rovnováhy mezi konkurenčními zájmy, jelikož nezajistil, aby stěžovatelé měli k dispozici zvláštní právní rámec pro úpravu uznání a ochranu svazku osob stejného pohlaví.

Livia Plavcová

JUDIKATURA SOUDNÍHO DVORA EVROPSKÉ UNIE

název neuveden, autor neuveden, CC0

Rozsudek velkého senátu ze dne 6. 3. 2018 ve věci C-251/16 Achmea Rozpor intraunijní rozhodčí doložky o ochraně investic s unijním právem

Úplné znění rozsudku Tisková zpráva

Soudní dvůr Evropské unie v rozsudku ze dne 6. 3. 2018 ve věci C-251/16 Achmea rozhodl, že rozhodčí doložka v dohodě o ochraně investic uzavřené mezi členskými státy není slučitelná s unijním právem, jelikož obrožuje jeho autonomii.

Spolkový soudní dvůr Německa podal předběžnou otázku k Soudnímu dvoru, kdy se mimo jiné tázal, zda čl. 267 a 344 Smlouvy o fungování Evropské unie („SFEU“) brání použití ustanovení dvoustranné dohody o ochraně investic mezi členskými státy, podle které může investor smluvního státu v případě sporu týkajícího se investic v jiném smluvním státě zahájit vůči takovému státu rozhodčí řízení, pokud byla uvedená dohoda uzavřena před přistoupením jednoho ze smluvních států k Evropské unii, avšak rozhodčí řízení má být zahájeno až poté.

Soudní dvůr ve svém právním posouzení připomenul, že podle jeho ustálené judikatury [1] a zásady vyplývající z čl. 344 SFEU platí, že mezinárodní dohoda nemůže zasahovat do vymezení pravomocí stanoveného Smlouvami, a tedy ani do autonomie unijního právního systému, jehož dodržování zajišťuje Soudní dvůr.

Unijní právo spočívá na předpokladu, že každý členský stát sdílí se všemi ostatními členskými státy řadu společných hodnot, na nichž je Evropská unie založena, jak je uvedeno v čl. 2 Smlouvy o Evropské unii („SEU“), a uznává, že s ním ostatní členské státy tyto hodnoty sdílejí. V této souvislosti je na členských státech, aby zejména na základě zásady loajální spolupráce zakotvené v čl. 4 odst. 3 v prvním pododstavci SEU zajistily na svých územích uplatňování a dodržování unijního práva. Je úkolem vnitrostátních soudů a Soudního dvora, aby zaručily plně uplatňování unijního práva ve všech členských státech a soudní ochranu práv, která pro jednotlivce z unijního práva vyplývá.

Těžištěm sporu byla otázka, zda může rozhodčí soud zří-

zený na základě bilaterální dohody o vzájemné ochraně investic rozhodovat ve sporech, které se mohou týkat výkladu nebo uplatňování unijního práva. Zmíněný rozhodčí soud nerozhoduje jenom o případném porušení samotné dohody o ochraně investic, ale musí za tím účelem rovněž přihlídnout zejména k platnému právu smluvní strany, jejíž součástí je i unijní právo. Pokud by takový rozhodčí soud mohl ve sporech o ochraně investic rozhodovat, nutně by podle Soudního dvora musel vykládat nebo uplatňovat unijní právo, a to včetně ustanovení týkajících se základních svobod, jako je svoboda usazování a volného pohybu kapitálu. Taková skutečnost by nemusela být problémem, pokud by daný rozhodčí soud byl součástí unijního soudního systému, resp. pokud by mohl být považován za soud členského státu ve smyslu čl. 267 SFEU. V takovém případě by jeho rozhodnutí podléhala mechanismům, které zaručují plnou efektivitu unijních norem [2]. Předmětný rozhodčí soud však není součástí nizozemského ani slovenského vnitrostátního soudního systému. Taktéž pro něj není charakteristická vlastnost soudu společného pro několik členských států, jehož úkolem je sjednocovat právo takových států. V případě srovnatelného souboru vlastností by soud mohl pokládat předběžné otázky, čímž by se zajistila efektivita unijních norem. Problematickým aspektem je též skutečnost, že podmínky pro přezkum konečného rozhodnutí rozhodčího soudu jsou na základě předmětné dohody stanoveny vnitrostátním právem.

Soudní dvůr s ohledem na výše uvedené konstatoval, že uzavření intraunijní dohody na ochranu investic, ve kterých členské státy přenesly mechanismus řešení sporů mezi investorem a členským státem na rozhodčí soud, který by mohl vykládat nebo interpretovat unijní právo, není slučitelné s unijním právem. Dotčená dohoda může prolomit jak zásadu vzájemné důvěry, jelikož takovou dohodu neuzavřela Evropská unie, ale pouze členské státy, tak i zachování specifického charakteru práva zavedeného Smlouvami. Budoucnost intraunijních investičních rozhodčích řízení se ve světle tohoto rozhodnutí jeví jako značně problematická, jelikož dle Soudního dvora je ne-

zbytné čl. 267 a 344 SFEU vykládat tak, že brání takovému ustanovení obsaženému v intraunijní smlouvě o ochraně investic.

Lívia Plavcová

název neuveden, autor neuveden, CC0

Stanovisko generálního advokáta ze dne 11. 1. 2018 ve věci C-673/16 Coman Výklad pojmu „manžel nebo manželka“ pro účely svobody pobytu unijních občanů

Úplné znění stanoviska Tisková zpráva

Generální advokát Soudního dvora Melchior Wathelet měl ve svém stanovisku ze dne 11. 1. 2018 ve věci C 673/16 Coman možnost vyjádřit se k pojmu „manžel nebo manželka“ ve smyslu směrnice 2004/38 [1] v souvislosti s manželstvím uzavřeným mezi dvěma muži. V rámci první otázky se předkládající soud tázal, zda se pojem „manžel nebo manželka“ uvedený v čl. 2 bodě 2 písm. a) směrnice 2004/38 použije na státního příslušníka třetího státu, který má stejné pohlaví jako občan Evropské unie, s nímž právoplatně uzavřel manželství podle práva jiného členského státu, než je hostitelský stát. V rámci druhé předběžné otázky chtěl předkládající soud vědět, zda čl. 3 odst. 1 a čl. 7 odst. 2 směrnice 2004/38 vyžadují, aby hostitelský členský stát přiznal právo pobytu na svém území po dobu delší než tři měsíce manželovi nebo manželce občana Evropské unie stejného pohlaví.

Generální advokát úvodem svého právního posouzení vyslovil, že s ohledem na potřebu autonomního výkladu unijního práva je nutno chápat pojem „manžel nebo manželka“ ve smyslu směrnice 2004/38 nezávisle na pohlaví osoby, která uzavřela manželství s unijním občanem. Zatímco totiž čl. 2 bod 2 písm. b) směrnice 2004/38 týkající se registrovaného partnerství odkazuje na „podmínky stanovené souvisejícími právními předpisy hostitelského členského státu“, čl. 2 bod 2 písm. a) této směrnice na právo členských států za účelem vymezení postavení „manžela nebo manželky“ neodkazuje. Je tudíž třeba určit výklad pojmu „manžel nebo manželka“ použitého v předmětném ustanovení s ohledem na znění tohoto ustanovení, jeho kontext a cíl sledovaný směrnicí 2004/38.

Směrnice 2004/38 pojem „manžel nebo manželka“, který opakovaně používá, a to zejména v čl. 2 bodě 2 písm. a), nedefinuje. Na základě struktury čl. 2 bodu 2 směrnice 2004/38 ve spojení s čl. 3 odst. 2 písm. b) této směrnice lze nicméně dle generálního advokáta mít za to, že pojem

[1] Posudek Soudního dvora ze dne 18. prosince 2014 ve věci 2/13, bod 201.

[2] Posudek Soudního dvora ze dne 8. března 2011 ve věci 1/09, bod 82.

„manžel nebo manželka“ odkazuje na pojem „manželství“. Jedná se přitom o pojem neutrální z hlediska jeho typu a nezávislý na místě, kde bylo manželství uzavřeno. Záměrnou neutralitu zvoleného slova dle generálního advokáta potvrzují i přípravné práce na směrnici 2004/38. Zatímco Komise použila pojem „manžel nebo manželka“ bez dalšího upřesnění již ve svém původním návrhu, Parlament usiloval o to, aby skutečnost, že nezáleží na pohlaví osoby, byla vyjádřena doplněním výrazu „bez ohledu na pohlaví osoby, a to v souladu s vnitrostátními právními předpisy v této oblasti“. Lze proto mít za to, že si byl unijní normotvůrce vědom kontroverze, k níž může docházet při výkladu pojmu „manžel nebo manželka“, který není blíže definován. Nechtěl přitom tento pojem upřesnit – ať již jeho omezením na heterosexuální manželství, nebo naopak jeho vztahením i na manželství osob stejného pohlaví –, přičemž Komise výslovně zdůraznila možný další vývoj této otázky. Tato výhrada Komise je dle generálního advokáta zásadní. Vylučuje, aby byl pojem „manžel nebo manželka“ s konečnou platností ustálen a odolával společenskému vývoji.

Zatímco ke konci roku 2004 umožňovaly manželství mezi osobami stejného pohlaví toliko dva členské státy, změnilo od té doby v tomto duchu své právní předpisy dalších jedenáct členských států a nejpozději od 1. 1. 2019 bude manželství osob stejného pohlaví možné i v Rakousku. Toto právní uznání homosexuálního manželství dle generálního advokáta pouze odráží obecný vývoj společnosti ve vztahu k této otázce. Jak vývoj evropské společnosti, jehož odrazem jsou právní předpisy umožňující manželství mezi osobami stejného pohlaví a současná definice rodinného života ve smyslu čl. 7 Listiny [2], tak cíl směrnice 2004/38, a sice usnadňovat volný pohyb občanů Evropské unie a přitom respektovat jejich sexuální orientaci, proto vedou k závěru, podle něhož by pojem „manžel nebo manželka“ měl být vykládán nezávisle na sexuální orientaci.

Pokud se jedná o druhou předběžnou otázku, kterou se předkládající soud tázal, zda směrnice 2004/38 vyžaduje, aby hostitelský členský stát přiznal právo pobytu na svém území po dobu delší než tři měsíce manželovi nebo manželce unijního občana stejného pohlaví, je dle generálního advokáta jednoznačné, že čl. 7 odst. 2 směrnice 2004/38 je jasný: právo občana Evropské unie pobývat na území jiného členského státu po dobu delší než tři měsíce se vztahuje rovněž na jeho manžela nebo manželku, státního příslušníka třetího státu, doprovázejícího nebo následujícího unijního občana v hostitelském členském státě, za předpokladu, že občan Evropské unie splňuje podmínky stanovené v čl. 7 odst. 1 písm. a), b) nebo c) směrnice 2004/38. Jedná se tedy o právo automatické. Článek 3 odst. 2 směrnice 2004/38 to potvrzuje. Jak totiž Soudní dvůr rozhodl, „ze znění čl. 3 odst. 2 směrnice 2004/38 i jejího obecného systému vyplývá, že unijní normotvůrce zavedl rozlišování mezi rodinnými příslušníky občana Unie definovanými v čl. 2 bodě 2 směrnice 2004/38, kteří za podmínek uvedených v této směrnici požívají práva na vstup a pobyt v hostitelském členském státě uvedeného občana, a ostatními rodinnými příslušníky uvedenými v čl. 3 odst. 2 prvním pododstavci písm. a) této směrnice, jejichž vstup a pobyt musí tento členský stát pouze usnadňovat“ [3].

V rámci sporu v původním řízení se žalobce nemohl směrnice ve svůj prospěch dovolávat, jelikož ustanovení směrnice 2004/38 neumožňují založit odvozené právo pobytu pro státní příslušníky třetích států, kteří jsou rodin-

nými příslušníky občana Evropské unie, v členském státě, jehož je tento občan státním příslušníkem. Žalobce by nicméně měl mít možnost využít odvozeného právo pobytu na základě čl. 21 odst. 1 SFEU [4] a směrnice 2004/38 by se na něho měla použít obdobně. Za těchto okolností by v souladu s judikaturou Soudního dvora neměly být dle názoru generálního advokáta podmínky přiznání odvozeného práva pobytu, které se uplatní v členském státě původu jeho manžela, v zásadě přísnější než podmínky stanovené touto směrnicí pro situaci, kdy by jeho manžel využil práva volného pohybu tím, že by se usadil v jiném členském státě, než jehož je státním příslušníkem. Konkrétně, použije-li se směrnice 2004/38 obdobně, podmínky přiznání práva pobytu po dobu delší než tři měsíce státnímu příslušníkovi třetího státu, který je manželem nebo manželkou občana Evropské unie stejného pohlaví, by neměly být v zásadě přísnější než podmínky stanovené v čl. 7 odst. 2 téže směrnice.

Dušan Sulitka

[1] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států.

[2] Listina základních práv Evropské unie.

[3] Rozsudek Soudního dvora ze dne 5. 9. 2012 ve věci C-83/11 Rahman a další, bod 19.

[4] Smlouva o fungování Evropské unie.

název neuveden, ColiN00B, CC0

Rozsudek ze dne 7. 3. 2018 ve věci C-560/16 E.ON Czech Holding

Mezinárodní příslušnost v případě přezkumu přiměřeného protiplnění v souvislosti s nuceným přechodem účastnických cenných papírů

Úplné znění rozsudku

Soudní dvůr Evropské unie se v rozsudku ze dne 7. 3. 2018 ve věci C-560/16 E.ON Czech Holding zabýval otázkou, zda musí být čl. 22 bod 2 nařízení Brusel I [1] vykládán v tom smyslu, že v případě návrhu na přezkoumání přiměřenosti protiplnění, které je hlavní akcionář společnosti povinen poskytnout jejím menšinovým akcionářům v případě nuceného přechodu jejich akcií na tohoto hlavního akcionáře, je dána výlučná příslušnost soudů členského státu, na jehož území má tato společnost sídlo. Dospěl k závěru, že dotčený článek musí být vykládán tak, že v případě takového návrhu je výlučná příslušnost soudů členského státu, na jehož území má tato společnost sídlo, dána.

Soudní dvůr v rozsudku poskytl odpověď na předběžnou otázku předloženou mu Nejvyšším soudem České republiky. Současně je daný rozsudek další ze série rozhodnutí Soudního dvora o výkladu ustanovení o mezinárodní příslušnosti dle nařízení Brusel I. V tomto případě konkrétně v souvislosti s tzv. squeeze-out.

Dne 8. 12. 2006 rozhodla valná hromada společnosti Jihočeská plynárenská v souladu s obchodním zákoníkem o nuceném přechodu všech účastnických cenných papírů této společnosti na jejího hlavního akcionáře. Tím byla společnost E.ON se sídlem v Německu. Součástí usnesení

valné hromady bylo rovněž stanovení výše protiplnění jako protihodnoty pro menšinové akcionáře.

Přezkoumání přiměřenosti takto stanoveného protiplnění se však v České republice domáhala skupina vytlačených minoritních akcionářů. V řízení byl ze strany společnosti E.ON namítnut nedostatek mezinárodní příslušnosti českých soudů, neboť dle ní jsou s ohledem na její sídlo v Německu příslušné výlučně soudy německé. Nižší soudy této námitce nevyhověly a rozhodly o mezinárodní příslušnosti českých soudů. Jelikož však pochybnost o výkladu předmětného ustanovení vznikla, Nejvyšší soud předložil Soudnímu dvoru předběžnou otázku.

Předmětem se tak stal výklad čl. 22 bod 2 nařízení Brusel I, dle kterého mají v řízeních, jejichž předmětem je platnost usnesení orgánů společností a jiných právnických osob, výlučnou mezinárodní příslušnost soudy státu, ve kterých má tato společnost či jiná právnická osoba sídlo.

Soudní dvůr nejprve připomněl nutnost restriktivního výkladu výjimek z obecného pravidla mezinárodní příslušnosti, jakož i účel nařízení Brusel I. Ve vztahu k výjimkám z obecného pravidla jde především o požadavek úzké vazby mezi soudem určeným těmito pravidly a právním sporem. Účelem výjimky je přiznat příslušnost těm soudům, které mají s ohledem na dotčenou materii nejlepší předpoklady rozhodovat o sporech, které do ní spadají, a to proto, že takové spory mají s uvedeným členským státem zvláště úzký vztah. Cílem čl. 22 bodu 2 nařízení Brusel I je proto soustředit příslušnost tak, aby nedocházelo k přijímání rozporných rozhodnutí týkajících se existence společností a platnosti usnesení jejich orgánů.

V daném případě bylo předmětem řízení pouze posouzení přiměřenosti protiplnění, aniž by byla napadena samotná platnost usnesení o nuceném přechodu cenných papírů. Dle českého práva současně předmětné řízení nemohlo vést ke konstatování neplatnosti usnesení valné hromady určité společnosti. Jak však připomněl Soudní dvůr, požadavek autonomního výkladu a jednotné interpretace vyža-

duje výklad bez ohledu na to, jaká úprava byla zvolena ve vnitrostátním právu.

Soudní dvůr proto konstatoval, že řízení má původ ve sporu o výši protiplnění za nucený přechod cenných papírů, přičemž jeho předmětem je přezkoumání přiměřenosti jeho výše. Ve skutečnosti však vnitrostátní soud musí posoudit platnost usnesení orgánu společnosti v části týkající se výši protiplnění, rozhodnout, zda je tato výše přiměřená, a případně v této části usnesení zrušit a stanovit jinou výši protiplnění. Soudní dvůr proto uvedl, že v daném případě je zjevná vazba mezi českými soudy, jakožto členským státem, kde má společnost Jihočeská plynárenská sídlo, a předmětným sporem. To dokládá i fakt, že společnost Jihočeská plynárenská je společností založenou dle českého práva, přičemž usnesení její valné hromady bylo učiněno v českém jazyce a dle českého práva. Příslušný soud navíc bude muset pro vyřešení předmětného sporu použít české hmotné právo.

Soudní dvůr z těchto důvodů uzavřel, že vzhledem k úzké vazbě mezi předmětným sporem a českými soudy jsou tyto nejpovolanější k rozhodnutí tohoto sporu. Takový závěr je navíc v souladu s cíli nařízení Brusel I a požadavkem předvídatelnosti, neboť akcionáři společnosti musí počítat s tím, že soudy členského státu, na jehož území má tato společnost sídlo, budou pro přezkoumání platnosti části usnesení orgánu společnosti příslušné.

Závěrem je vhodné poukázat na skutečnost, že navzdory argumentaci společnosti E.ON Soudní dvůr sídlo hlavního akcionáře pro určení výlučné příslušnosti dle čl. 22 bod 2 nařízení Brusel I za významné nepovažuje. Naopak je významné sídlo samotné společnosti, jejíž orgán dané rozhodnutí, v tomto případě usnesení o nuceném přechodu účastnických cenných papírů, přijal.

Lukáš Boháček

[1] Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech.

Rozsudek ze dne 20. 12. 2017 ve věci C-434/16 Nowak

Písemné zkoušky v kontextu práva na ochranu osobních údajů

Úplné znění rozsudku Tisková zpráva

Soudní dvůr se v rozsudku ze dne 20. 12. 2017 ve věci C-434/16 Nowak zabýval předběžnou otázkou irského Nejvyššího soudu týkající se výkladu směrnice 95/46 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů [1]. Ve svém posouzení se Soudní dvůr konkrétně zabýval otázkou, zda směrnice 95/46 musí být vykládána v tom smyslu, že písemné odpovědi uvedené zkoušeným při odborné zkoušce a případné korekturní poznámky zkoušejícího, které se k nim pojí, představují osobní údaje ve smyslu čl. 2 písm. a) předmětné směrnice.

Z hlediska skutkového byla situace v dané věci taková, že pan Nowak v rámci přípravy na povolání certifikovaného účetního úspěšně složil zkoušky z účetnictví první úrovně, jakož i tři zkoušky druhé úrovně organizované Institutem certifikovaných účetních Irsko („Institut“). Neuspěl však ve zkoušce „účetnictví strategického financování a řízení“, při které měli zkoušení možnost používat studijní materiály. Po čtvrtém neúspěchu při této zkoušce na podzim 2009 podal pan Nowak nejprve stížnost, kterou zpochybnil výsledek této zkoušky. Poté, co tato stížnost byla v březnu 2010 zamítnuta, podal v květnu 2010 žádost o přístup týkající se všech osobních údajů, které se ho týkají a které má v držení Institut. Dopisem ze dne 1. 6. 2010 vydal Institut panu Nowakovi 17 dokumentů, ale odepřel mu zároveň přístup k dokumentu s jeho odpověďmi na zkušební otázky, a to z důvodu, že uvedený dokument neobsahuje osobní údaje ve smyslu právní úpravy ochrany osobních údajů. Pan Nowak se následně obrátil na komisaře pro ochranu údajů ve snaze zpochybnit podloženost odmítnutí poskytnout mu jeho odpovědi na zkušební otázky. V červnu 2010 odpověděl komisař pro ochranu údajů panu Nowakovi e-mailem a uvedl, že „písemné odpovědi na zkušební otázky obecně nejsou brány v potaz pro účely [ochrany údajů] [...], neboť takový materiál zpravidla není osobním údajem“.

Soudní dvůr úvodem svého právního posouzení konstatoval, že směrnice 95/46 definuje osobní údaje jako „veškeré informace o identifikované nebo identifikovatelné osobě“. „Identifikovatelnou osobou se rozumí osoba, kterou lze přímo či nepřímo identifikovat, zejména s odkazem na identifikační číslo nebo na jeden či více zvláštních

prvků její fyzické, fyziologické, psychické, ekonomické, kulturní nebo sociální identity“.

Dle Soudního dvora bylo nesporné, že účastník odborné zkoušky je fyzickou osobou, kterou lze identifikovat přímo prostřednictvím jejího jména nebo nepřímo prostřednictvím identifikačního čísla, která jsou uvedena v odpovědích na zkušební otázky nebo na první stránce těchto odpovědí. Není přitom relevantní, zda zkoušející může nebo nemůže identifikovat zkoušeného v okamžiku opravy a hodnocení odpovědí na zkušební otázky. K tomu, aby určitý údaj mohl být kvalifikován jako „osobní údaj“ se totiž nevyžaduje, aby se všechny informace umožňující identifikovat subjekt údajů nacházely v rukách jediné osoby. Navíc bylo nesporné, že v případě, kdy zkoušející nezná identitu zkoušeného při hodnocení jeho odpovědí v rámci zkoušky, subjekt, který zkoušku organizuje, v daném případě Institut, naopak disponuje potřebnými informacemi, které mu umožňují bez obtíží nebo pochybností identifikovat tohoto zkoušeného prostřednictvím jeho identifikačního čísla uvedeného na odpovědích na zkušební otázky nebo na první stránce těchto odpovědí, a tak k němu přiřadit jeho odpovědi.

Použití výrazu „veškeré informace“ v rámci definice pojmu „osobní údaj“ dle Soudního dvora odráží cíl unijního zákonodárce přiznat tomuto pojmu široký význam, přičemž tento pojem se neomezuje na informace, které jsou citlivé nebo patří do soukromé sféry, ale potenciálně zahrnuje všechny druhy informací, a to jak objektivní, tak subjektivní ve formě názoru nebo hodnocení pod podmínkou, že jsou „o“ dotčené osobě. Písemné odpovědi účastníka odborné zkoušky přitom představují takové informace, které souvisejí s jeho osobou. Obsah těchto odpovědí totiž odráží úroveň znalostí a schopností uchazeče v dané oblasti, jakož i případně jeho myšlenkové pochody, úsudek a kritické myšlení. V případě rukou psané zkoušky odpovědi mimoto obsahují grafologické informace. Použití těchto informací, jehož výsledkem je zejména úspěch nebo neúspěch zkoušeného u dané zkoušky, může nadto mít vliv na jeho práva a zájmy, neboť může určit nebo ovlivnit například jeho šanci na přístup k požadovanému povolání nebo zaměstnání.

Pokud jde o korekturní poznámky zkoušejícího týkající se odpovědi zkoušeného, Soudní dvůr uvedl, že stejně jako odpovědi uvedené zkoušeným při zkoušce představují tyto poznámky informace týkající se tohoto zkoušeného. Obsah těchto korekturních poznámek tedy odráží názor nebo hodnocení zkoušejícího týkající se individuálního výkonu zkoušeného při zkoušce, a zejména jeho znalostí a schopností v dotyčné oblasti. Uvedené korekturní poznámky mají mimoto za cíl zdokumentovat hodnocení zkoušejícího týkající se výkonu zkoušeného a tyto poznámky mohou mít pro zkoušeného důsledky, jak bylo uvedeno v předchozím odstavci. Konstatování, že korekturní poznámky zkoušejícího týkající se odpovědi zkoušeného představují informace, které z důvodu svého obsahu, účelu a účinku souvisí s tímto zkoušeným, není vyvráceno skutečností, že tyto korekturní poznámky představují také informace týkající se zkoušejícího. Tatáž informace se totiž může týkat více fyzických osob a tak pro ně představovat osobní údaj ve smyslu směrnice 95/46.

Dle Soudního dvora je nesporné, že zkoušený má oprávněný zájem vycházející z ochrany svého soukromého života na tom, aby se mohl bránit zpracování svých odpovědí daných při zkoušce a korekturních poznámek zkoušejícího pojících se k těmto odpovědím mimo zkušební řízení, a zvláště proti tomu, aby byly poskytnuty třetím osobám, či dokonce zveřejněny bez jeho souhlasu. Stejně tak je subjekt organizující zkoušku, jakožto správce údajů, povinen zajistit, aby byly tyto odpovědi a korekturní poznámky uchovávány tak, aby byl vyloučen protiprávní přístup k nim ze strany třetích osob.

Soudní dvůr závěrem konstatoval, že práva na přístup a opravu stanovená směrnicí 95/46 lze odůvodnit ve vztahu k písemným odpovědím poskytnutým zkoušeným při odborné zkoušce a k případným korekturním poznámkám zkoušejícího, které se k nim pojí. Právo na opravu však zajisté nemůže zkoušenému umožnit „opravit“ a posteriori „nesprávné“ odpovědi. Ze směrnice 95/46 totiž vyplývá, že přesnost a úplnost osobních údajů se musí posoudit s ohledem na účely, pro které byly shromažďovány. Tento

účel spočívá, pokud jde o odpovědi zkoušeného, v možnosti zhodnotit úroveň znalostí a schopností tohoto zkoušeného ke dni zkoušky. Tato úroveň se přesně odráží v případných chybách v těchto odpovědích. Tyto chyby proto vůbec nepředstavují nepřesnost ve smyslu směrnice 95/46.

Naproti tomu je dle Soudního dvora možné, že vzniknou situace, ve kterých se odpovědi zkoušeného a korekturní poznámky zkoušejícího pojící se k těmto odpovědím ukážou jako nepřesné například z důvodu, že odpovědi na zkušební otázky byly omylem zaměněny, takže odpovědi jiného účastníka zkoušky byly přiřazeny dotyčnému zkoušenému, nebo že část listů obsahujících odpovědi tohoto zkoušeného se ztratila, takže uvedené odpovědi nejsou úplné, nebo také, že případné korekturní poznámky zkoušejícího správně nezachycují hodnocení, které zkoušející učinil ohledně odpovědi dotyčného zkoušeného.

Kromě toho nelze vyloučit, že zkoušený má právo požadovat od správce údajů, aby byly jeho odpovědi na zkoušce a korekturní poznámky zkoušejícího, které se k nim pojí, po určité době vymazány, čili zničeny. Osobní údaje totiž mohou v zásadě být uchovávány ve formě umožňující identifikaci subjektů údajů po dobu ne delší, než je nezbytné pro dosažení cílů, pro které jsou shromažďovány nebo dále zpracovávány. Vzhledem k účelu odpovědi poskytnutých zkoušeným a korekturních poznámek zkoušejícího týkajících se těchto odpovědí se jejich uchování ve formě umožňující identifikaci zkoušeného již nejvíce *a priori* jako nezbytné poté, co bylo zkušební řízení s konečnou platností ukončeno a nelze ho zpochybnit, takže tyto odpovědi a poznámky ztratily jakoukoli důkazní hodnotu.

Dušan Sulitka

[1] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů.

Rozsudek ze dne 20. 12. 2017 ve věci C-434/15 Asociación Profesional Elite Taxi Podmínky pro poskytování služby Uber

Úplné znění rozsudku Tisková zpráva

Velký senát Soudního dvora se v rozsudku ze dne 20. 12. 2017 ve věci Asociación Profesional Elite Taxi zabýval předběžnou otázkou španělského obchodního soudu v Barceloně, zda unijní právo musí být vykládáno v tom smyslu, že taková zprostředkovatelská služba, jako je služba Uber dotčená v původním řízení, umožňující pomocí aplikace pro chytré telefony za úplatu zprostředkovat kontakt mezi neprofesionálními řidiči používajícími vlastní vozidlo a osobami, které se potřebují přemístit po území města, musí být považována za „službu v oblasti dopravy“ ve smyslu čl. 58 odst. 1 SFEU [1], a tudíž vyloučenou z působnosti čl. 56 SFEU, který se týká volného pohybu služeb obecně.

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce byla předložena v rámci sporu mezi Asociación Profesional Elite Taxi („Elite Taxi“), profesního sdružení řidičů taxislužby města Barcelony, a Uber Systems Spain SL, společností spojenou se společností Uber Technologies Inc., ve věci jejího poskytování, pomocí aplikace pro chytré telefony, úplatné služby navazování kontaktů mezi neprofesionálními řidiči používajícími vlastní vozidlo a osobami, které se potřebují přemístit po území města, aniž by k tomu měla správní povolení a licence.

Z hlediska merita věci předkládací soud v původním řízení posuzoval, zda může být jednání společnosti Uber Systems Spain a s ní spojených společností považováno za nekalé a porušovat španělská pravidla hospodářské soutěže. Pro svůj závěr považoval za nezbytné ověřit, zda musí mít tento subjekt předchozí správní povolení. Za tímto účelem bylo třeba určit, zda služby poskytované uvedenou společností je třeba považovat za dopravní služby, za služby informační společnosti, nebo za kombinaci obou těchto služeb. Na použité kvalifikaci totiž dle předkládacího soudu závisela možnost uložit jí povinnost předchozího správního povolení.

Soudní dvůr úvodem svého právního posouzení konstatoval, že zprostředkovatelská služba spočívající ve zprostředkování kontaktu mezi neprofesionálním řidičem používajícím vlastní vozidlo a osobou, která se potřebuje přemístit po území města, je v zásadě službou odlišnou od přepravní služby, spočívající ve fyzickém aktu přemístování osob

nebo zboží z jednoho místa na druhé prostřednictvím vozidla. Taková služba, jako je služba dotčená ve věci v původním řízení, se nicméně neomezuje na zprostředkovatelskou službu spočívající ve zprostředkování kontaktu, pomocí aplikace pro chytré telefony, mezi neprofesionálním řidičem používajícím vlastní vozidlo a osobou, která se potřebuje přemístit po území města. Poskytovatel této zprostředkovatelské služby totiž vytváří současně nabídku služeb městské dopravy, kterou zpřístupňuje zejména prostřednictvím nástrojů výpočetních technologií, například aplikace dotčené ve věci v původním řízení, jejichž obecné fungování ve prospěch osob, které chtějí využít tuto nabídku za účelem přepravy po městě, sám organizuje.

Z informací, které měl Soudní dvůr k dispozici, vyplynulo, že zprostředkovatelská služba společnosti Uber spočívá na výběru neprofesionálních řidičů využívajících vlastní vozidla, jimž tato společnost poskytuje aplikaci, bez níž by tito řidiči neposkytovali přepravní služby, a osoby, které se potřebují přemístit po území města, by nevyužily služeb uvedených řidičů. Společnost Uber má navíc rozhodující vliv na podmínky služeb poskytovaných takovými řidiči. Uber prostřednictvím stejnojmenné aplikace stanovuje přinejmenším maximální cenu přepravy, že tuto cenu od zákazníků inkasuje, aby z ní následně část vyplatila neprofesionálnímu řidiči vozidla, a že vykonává určitou kontrolu kvality vozidel a jejich řidičů, jakož i chování posledně uvedených, která může případně vést k jejich vyloučení.

Tato zprostředkovatelská služba tedy musí být dle Soudního dvora považována za nedílnou součást komplexní služby, jejíž hlavní složkou je přepravní služba, a tudíž odpovídá nikoliv kvalifikaci „služba informační společnosti“, nýbrž kvalifikaci „služba v oblasti dopravy“.

Jelikož zprostředkovatelská služba Uber splňuje kvalifikaci „služby v oblasti dopravy“, spadá nikoli pod čl. 56 SFEU, který se týká volného pohybu služeb obecně, nýbrž pod čl. 58 odst. 1 SFEU, který je zvláštním ustanovením, podle něhož je „[v]olný pohyb služeb v oblasti dopravy [...] upraven ustanoveními hlavy o dopravě“. K uplatnění zásady volného pohybu služeb tak musí dle SFEU dojít prováděním společné dopravní politiky. Služby individuální městské dopravy, jakož i služby, které jsou s nimi neoddelitelně spojeny, jako je zprostředkovatelská služba dotčená v pů-

vodním řízení, nicméně nevedly Evropský parlament a Radu Evropské unie k přijetí společných pravidel. Z toho vyplývá, že za současného stavu unijního práva přísluší členským státům upravit podmínky pro poskytování takové zprostředkovatelské služby, jako je služba Uber dotčená ve věci v původním řízení, v souladu s obecnými pravidly SFEU.

Dušan Sulitka

[1] Smlouva o fungování Evropské unie.

MONITORING LITERATURE

System evropského práva

- Holdgaard, R.; Elkan, D.; Schaldemose, G. K. From cooperation to collision: The ECJ's *Ajos* ruling and the Danish Supreme Court's refusal to comply. *Common Market Law Review*, č. 1/2018.
- Havu, K. Full, Adequate and Commensurate Compensation for Damages under EU Law: A Challenge for National Courts? *European Law Review*, č. 1/2018.
- Mancano, L. Judicial Harmonisation through Autonomous Concepts of European Union Law: The Example of the European Arrest Warrant. *European Law Review*, č. 1/2018.

Evropské civilní právo

- Rühl, G. The unfairness of choice-of-law clauses, or: The (unclear) relationship between Article 6 Rome I Regulation and the Unfair Terms in Consumer Contracts Directive: *VKI v. Amazon*. *Common Market Law Review*, č. 1/2018.
- Verheyen, T. Full Harmonisation, Consumer protection and Products Liability: A Fresh Reading of the Case Law of the ECJ. *European Review of Private Law*, č. 1/2018.
- Poesen, M. Habitual Workplace. ECJ Grounds Ryanair over Aircrew's Contracts. *European Review of Private Law*, č. 1/2018.
- Zavadilová, L. Zacházení s cizím právem v řízení o vypořádání majetkových poměrů manželů. *Právní rozhledy*, č. 1/2018.

Evropské trestní právo

- Havelka, L. Důsledky a limity harmonizace vnitrostátních trestních sankcí prostřednictvím unijního práva: příklad ochrany finančních zájmů Evropské unie. *Právník*, č. 3/2018.

Základní práva a ústavní soudnictví

- Munoz, D. R. Do Fundamental Rights Conflict with Private Law? *European Review of Private Law*, č. 6/2017.
- Jiménez, L. A. Constitutional Empathy and Judicial Dialogue in the European Union. *European Public Law*, č. 1/2018.
- Hennette-Vauchez, S. Equality and the Market: the unhappy fate of religious discrimination in Europe. *European Constitutional Law Review*, č. 4/2017.
- Svobodová, M. Listina základních práv EU v judikatuře ústavního soudu ČR. *Právní rozhledy*, č. 23-24/2017.

Srovnávací právo

- Lei, Ch. Debating Personality Rights Protection in China: A Comparative Outlook. *European Review of Private Law*, č. 1/2018.
- Rajneri, E.; Borghetti, J.; Fairgrieve, D.; Rott, P. Remedies for Damage Caused by Vaccines: A Comparative Study of Four European Legal Systems. *European Review of Private Law*, č. 1/2018.

Ochrana osobních údajů

- Nonnemann, F. Zpracování veřejně dostupných údajů a GDPR. *Právní rozhledy*, č. 1/2018.

Názory uvedené v příspěvcích představují názory autorů, nikoliv oficiální stanoviska Nejvyššího soudu.

© Nejvyšší soud, ISSN 2464-8531

1/2018
BULLETIN

NEJVYŠŠÍ SOUD
ODDĚLENÍ ANALYTIKY
A SROVNÁVACÍHO PRÁVA